

2008-08-29

Vår ref: 2008/1269/184
Er ref: M2008/2089/Na

Miljödepartementet
Enheten för naturresurser
103 33 STOCKHOLM

Slutbetänkande En utvecklad havsmiljöförvaltning (SOU 2008:48)

Sammanfattning

SMHI anser att utredningen väl beskriver institutets verksamhet och dess nationella och internationella samverkan. SMHI ställer sig bakom huvuddragen i förslagen med syfte att stärka svensk havsmiljöförvaltning.

SMHI vill särskilt betona följande förslag:

att Naturvårdsverket får ett utökat samordningsansvar för vattenförvaltningen och att regeringen förtydligar bl.a. SMHIs ansvar för övervakning och kartläggning

att SMHI får ett nationellt ansvar för data av relevans för havsmiljön SMHI befarar emellertid att utredningen har underskattat resursåtgången för den utökade verksamheten

att Kustbevakningen får ett sammanhållet ansvar för fartygsresurser för forskning och övervakning.

SMHI vill påpeka att ändringar i instruktionen bör samordnas med ev ändringar som kan bli en följd av Naturvårdsverkets redovisning Ändamålsenlig ansvarsfördelning i vattenarbetet (RU-18).

SMHI anser vidare att om man övergår till en mer detaljerad instruktion för vissa verksamheter bör också befintliga formuleringar i instruktionen ses över. I annat fall finns risk för obalans och otydlighet mellan de föreslagna nya uppgifter och de som redan föreskrivits i instruktionen.

Allmänna kommentarer

SMHI anser att havsmiljöfrågorna måste integreras med det pågående europeiska samarbetet och stödjer förslaget att låta Östersjön bli ett pilotområde för införandet av det marina direktivet.

SMHI utvecklar alltmer av sin verksamhet i europeisk samverkan. Inom GMES byggs strukturer för att tillgodose EU-institutioner och nationella institutioner med underlag för beslut. Exempelvis, planeras nu ett 3-årigt projekt med syfte att lägga grunden för en europeisk infrastruktur som ska producera underlag för hav och kust till marina direktivet och till de maritima sektorerna. Motsvarande projekt startas inom luftmiljö och vattenförvaltning.

SMHI vill påpeka att inom utredningen – Myndighet för Miljön – (SOU 2008:112) föreslås att ett Miljömålsinstitut ska skapas. Miljömålsinstitutet och det nyligen beslutade Havsmiljöinstitutet (SOU 2006:112) tilldelas snarlika uppdrag. Bland annat ska båda instituten granska och utvärdera miljöövervakning samt utföra utvärderingar och analyser. En översyn bör göras hur dessa uppdrag kan utföras mest rationellt för staten.

Kommentarer till respektive avsnitt i utredningen

Kapitel 2 Femton punkter till en strategi för havsmiljön

SMHI stödjer de 15 punkter som utredningen vill ha som grund för en strategi för havsmiljön. För åtgärdsarbetet krävs en nationell strategi för att den internationella samverkan ska bli effektiv. Koordinering och informationsutbyte mellan regering/departement, centrala och regionala myndigheter är av största vikt för att lyckas i detta arbete.

SMHI vill också betona vikten av vetenskaplig underbyggnad för att få trovärdighet i det internationella arbetet.

Kapitel 5 Kunskap till stöd för förvaltningen

5.1.3 Förslaget

SMHI stödjer förslaget att NV får ett utökat samordningsansvar för vattenförvaltningen och att regeringen förtydligar bl.a. SMHIs ansvar för övervakning och kartläggning. SMHI stödjer också förslaget att vattenförvaltningens organisation ses över.

Kapitel 6 Tillgänglighet till havsmiljörelaterade data

6.2 Sekretess av information rörande djup och bottenbeskaffenhet

SMHI tillstyrker utredningens förslag att data rörande djup och bottenbeskaffenhet så lång som möjligt ska vara fritt tillgängliga och att lagstiftningen till skydd för landskapsinformation ska ses över. Detta medför exempelvis bättre indata vid kustzonsmodellering. SMHI använder inte sekretessbelagda data idag på grund av de krav som ställs på hanteringen av dessa data.

6.3 Avgiftsbelagda data

SMHI tillstyrker förslaget att havsmiljörelaterade data som är framtagna med statliga medel ska vara fritt tillgängliga för icke-kommersiell verksamhet. Detta är i linje med SMHIs datapolicy.

Kapitel 6.4 Samordning av data

SMHI ser positivt på den föreslagna nya rollen som nationellt ansvarig för data av relevans för havsmiljön. Utfärdandet av riktlinjer bör bli i form av rekommendationer då SMHI inte har någon föreskriftsrätt. En viktig del är att koordinera arbetet med Geodatarådet och därmed Inspire direktivet.

SMHI stödjer utredarens förslag att digitalisering av äldre data ligger inom myndighetens uppdrag. Digitalisering av äldre data pågår fortlöpande på myndigheten men tar mycket lång tid i anspråk och för att påskynda arbetet behövs extra resurser. SMHI har äskat medel i det senaste budgetunderlaget för att kunna digitalisera data för ett förbättrat klimatunderlag.

6.5 Finansiering och konsekvenser

Kommentarer till finansiering av förslagen kommenteras under Författningsförslag och Författningskommentarer nedan.

Kapitel 7 Fartyg för forskning och miljöundersökningar

SMHI stödjer utredningens förslag att Kustbevakningen får ett sammanhållet ansvar för fartygsresurser åt forskning och övervakning.

Sverige kommer att få ett tungt ansvar för uppföljning av åtgärder inom det marina direktivet pga. sin territoriella utsträckning och utformningen av direktivet. För att hålla en övervakning med hög kvalitet på data krävs att Sverige har fartygsresurser för hela havsområdet.

Fartygsfrågan är sedan många år akut, då de resurser som nu finns är utslitna och därför extra kostnadsdrivande. SMHI tillsammans med Fiskeriverket ansvarar för en mycket stor del av övervakningen när det gäller miljö och fisk. Myndigheternas sammanlagda behov av ett nytt undersökningsfartyg som ersättare till U/F Argos kan inte nog poängteras i detta sammanhang.

7.3 Behovet av fartyg

SMHI har ett större behov av fartygstid än den angivna i text och tabell 7.1. Behovet är ca 90 dygn i egen regi. Dessutom utförs en stor del av närsalts- och syrekarteringen, samt kompletterande mätningar under ca 80 dygn gemensamt med Fiskeriverkets Havsfiskelaboratorium.

Komplettering till Tabell 7.1:

SMHI

Geografiskt område

Östersjön 50%

Västerhavet 45%

Bottniska Viken 5%

7.6.4 Ett samlat fartygsansvar

Det finns fördelar med ett samlat fartygsansvar där en organisation har i uppgift att tillhandahålla fartyg för andra myndigheter. Det är dock viktigt att SMHIs långsiktiga

övervakning kan planeras in med de provtagningsintervaller som krävs utan att bli utkonkurrerad av andra.

Kapitel 8 Kommunikation

SMHI stödjer generellt idén med kommunikationsinsatser för att verka för ett brett engagemang hos olika målgrupper. När det gäller planering av kommunikationsinsatser vill vi dock betona vikten av att bedöma de skilda villkoren för kommunikation av opinionsbildande/styrande karaktär, respektive kommunikation av aktuellt kunskapsläge. Tillgängliggörandet av kunskap och kunskapsutveckling bör bedrivas mångfacetterat och med en uttalad fackmässig vetenskaplig grundsyn.

Kapitel 9 Organisatoriska förändringar

SMHI rekommenderar att de tre informationscentralerna behålls och att de får ett samordningsansvar för angränsande Länsstyrelser. Spridning av informationsansvaret på alla Länsstyrelser med kustvatten tunnar ut de relativt små resurser och kompetens som finns för information.

Författningsförslag, Författningskommentarer & Finansiering (sid 56-57 & Kap. 1,10,11)

Utredaren föreslår att SMHIs instruktion utökas med 3 punkter under § 2 i instruktion. SMHI stödjer utredarens förslag men vill understryka vikten av att resurser anvisas för att institutet ska kunna leverera underlag och tjänster enligt utredarens förslag. SMHI vill påpeka att ändringar i instruktionen bör samordnas med ev ändringar som kan bli en följd av Naturvårdsverkets redovisning Ändamålsenlig ansvarsfördelning i vattenarbetet (RU-18).

SMHI anser vidare att om man övergår till en mer detaljerad instruktion för vissa verksamheter bör också befintliga formuleringar i instruktionen ses över. I annat fall finns risk för obalans och otydlighet mellan de föreslagna nya uppgifter och de som redan föreskrivits i instruktionen.

Det första tillägget omfattar en utökning av SMHIs anslagsverksamhet för att tillgodose vattenmyndigheternas behov. Under 2007 ansökte SMHI i samverkan med vattenmyndigheterna och naturvårdsverket om utökat anslag för att ta fram underlag och tjänster som stöd till vattenmyndigheternas arbete enligt EU:s Vattendirektiv. Rapporten – SMHIs roll i den svenska vattenförvaltningen – definierar behovet och kostnader för dessa. Under 2008 erhöll SMHI 9 milj. kr av sökta 15 milj. kr via Naturvårdsverket. SMHI vill betona att den ändrade instruktionen ger SMHI i uppgift att fullfölja de uppgifter som rapporten anger. SMHI förutsätter att finansieringen permanentas enligt förslag i SMHIs budgetunderlag för 2009-2011.

I det andra tillägget föreslås att SMHI får ett nationellt ansvar för data av relevans för havsmiljön. Uttrycket ”data av relevans för havsmiljön” är ett vitt begrepp som behöver definieras. Exempelvis är också klimatdata av relevans för havsmiljön och åtgärdsarbetet med att förbättra miljön i hav och kust. Enligt SMHIs uppfattning avses här påverkansdata på hav och kust från land och atmosfär samt tillståndsdata i hav och kust.

SMHI bedriver sedan länge ett omfattande arbete med att hantera data i regionala, nationella och internationella sammanhang. Framtagandet av standarder och inte minst kvalitetsmärkning är relativt outvecklade begrepp för data inom havsmiljöområdet, speciellt gäller detta för biologiska data. En djupare analys behövs för att förtydliga ansvaret och behovet av resurser för att genomföra förslaget. Tyvärr ryms inte den analysen inom ramen för denna remisshantering.

I det tredje förslaget till utökad instruktion föreslås att SMHI ska fritt tillhandahålla data av relevans för havsmiljön. Förslaget ligger i linje med SMHIs nya data policy.

Fri tillgång till data utan uttagsavgift bygger på att det finns webbaserad tillgänglighet. Tekniken har nyligen introducerats på SMHI inom några sektorer. En utbyggnad till alla data av relevans för havsmiljön kräver ett större teknisk-administrativt arbete som inte kan inrymmas i de 2 miljoner kr som utredningen föreslår överföras från Naturvårdsverket till SMHI.

Generaldirektör Maria Ågren har beslutat i detta ärende efter föredragning av direktör Bodil Aarhus Andrae. Ärendet har beretts av Bertil Håkansson och Eva Edelid.

Maria Ågren
Generaldirektör